

Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця
Національної академії наук України
Силабус навчальної дисципліни

«ВИБРАНІ РОЗДІЛИ БІОЛОГІЇ»

ВК1

Галузь знань Е «Природничі науки, математика та статистика» (09 Біологія)

Спеціальність Е1 (091) «Біологія та біохімія»

Ступінь освіти Доктор філософії
Освітньо-наукова Біологія та біохімія (Біофізика; Фізіологія програма людини і тварин; Патологічна фізіологія)

Статус Навчальна дисципліна вибіркового компонента з фахового переліку

Форма навчання Денна / заочна

Семестровий контроль Залік

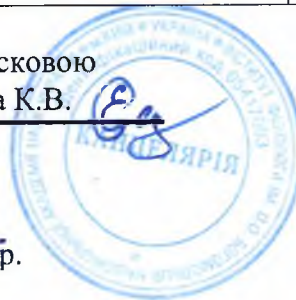
Курс	1
Семестр	1

ECTS	3
Годин	90

Розподіл годин

Аудиторні години		Самостійна робота
Лекції	Практичні/Семінари	
12	12	66

Завідувачка випусковою
кафедрою Розова К.В.

Поточна редакція від « 07 » 01 2025р.

Інформація про викладача

	Лекція	Практичні/семінарські
ПІБ	Чернінський Андрій Олександрович	Чернінський Андрій Олександрович
Вчене звання	старший дослідник	старший дослідник
Науковий ступінь	кандидат біологічних наук	кандидат біологічних наук
Профіль викладача	http://blacknick.info/	http://blacknick.info/
e-mail	andrii.cherninskyi@biph.kiev.ua	andrii.cherninskyi@biph.kiev.ua

ВИБРАНІ РОЗДІЛИ БІОЛОГІЇ

Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Вибрані розділи біології» – поглибити знання слухачів із вибраних розділів біологічної науки, які описують базові принципи функціонування тваринного організму: внутрішньоклітинні сигнальні шляхи, функціонування йонних каналів та рецепторів, міжклітинна комунікація тощо.

Місце навчальної дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Вибрані розділи біології» є дисципліною за вибором, необхідною для аспірантів із мінімальною біологічною підготовкою (наприклад, фізико-математичного напрямку), а також тих, хто бажає поглибити знання відповідних розділів біології, найбільш важливих для наукової роботи на базі Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця.

Необхідні навички

Проходження курсу не вимагає особливих попередніх навичок або знань.

Програмні результати навчання¹

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Вибрані розділи біології» аспіранти будуть знати та уміти:

- характеризувати головні внутрішньоклітинні сигнальні системи, їхнє біологічне значення та роль у розвитку патологій;
- характеризувати головні типи йонних каналів, їхнє біологічне значення та роль у розвитку патологій;
- характеризувати головні способи міжклітинної комунікації, їхнє біологічне значення та роль у розвитку патологій;
- характеризувати способи успадкування ознак людини і тварин, у тому числі тих, що пов'язані із розвитком патологій
- зможуть пояснювати механізми клітинної біоенергетики, регуляцію метаболічних шляхів та їхній вплив на фізіологічні та патологічні процеси в організмі

ВИБРАНІ РОЗДІЛИ БІОЛОГІЇ

Перелік тем, завдань та терміни виконання

Структура навчальної дисципліни

"Вибрані розділи біології"

№	Тема	Кількість годин					
		Очне відділення			Заочне відділення		
		Л	Пр/С	СР	Л	Пр/С	СР
Змістовий модуль 1. Вибрані розділи біології							
1	Тема 1. Внутрішньоклітинні сигнальні шляхи	4	4	12	4	4	12
2	Тема 2. Йонні канали	2	2	11	2	2	11
3	Тема 3. Міжклітинна комунікація	2	2	11	2	2	11
4	Тема 4. Успадкування ознак	2	2	11	2	2	11
5	Тема 5. Біоенергетика та метаболічна регуляція	2	2	11	2	2	11
Всього годин:		12	12	66	12	12	66

Л – Лекції

Пр/С – Практичні / Семінари

СР – Самостійна робота

Тема 1. Внутрішньоклітинні сигнальні шляхи

Поняття про внутрішньоклітинну сигналізацію. Головні системи вторинних посередників. Steroid hormone receptors. MAPK/ERK pathway. Hedgehog signaling pathway. Notch signaling pathway. Toll-like receptors. Adrenalin signaling pathway. Insulin signal transduction pathway. Retinoic acid. Calcium-calmodulin signaling in neuronal plasticity. Wnt signaling pathway.

Тема 2. Йонні канали

Загальна характеристика йонних каналів. Різноманітність йонних каналів: Acid-sensing ion channels, TRP, Nav, Kv, Cav, Purinergic, Glutamate, ACh, GABA, Piezo, Two-pore channel, Light-gated ion channel, Water channels, Gap-junction ion channels, CNG, HCN тощо.

Тема 3. Міжклітинна комунікація

ВИБРАНІ РОЗДІЛИ БІОЛОГІЇ

Метаботропні рецептори. Синапси електричні та хімічні. Нейромедіатори: глутамат, ацетилхолін, гліцин, ГАМК, норадреналін та адреналін, дофамін, серотонін, гістамін, пуринові сполуки та ін.

Тема 4. Успадкування ознак

Основи генетики. Приклади успадкувань різного типу: цитоплазматичне, зчеплене зі статтю - X-домінантне, зчеплене зі статтю - X-рецесивне, зчеплене зі статтю - Y, обмежене статтю, залежне від статі, аутосомно домінантне, аутосомно рецесивне. Хромосомні патології. “Мітохондріальна Єва” та “Y-хромосомний Адам”. Епігенетична регуляція фізіологічних процесів.

Тема 5. Біоенергетика та метаболічна регуляція

Мітохондріальна біоенергетика: роль мітохондрій у клітинному метаболізмі, окисне фосфорилування, електрон-транспортний ланцюг. Регуляція клітинного метаболізму: гліколіз, цикл Кребса, пентозофосфатний шлях. Взаємозв'язок метаболічних шляхів у фізіології та патології (інсулінова регуляція, метаболічний синдром, нейродегенеративні захворювання). Метаболічні сигнальні шляхи (АМФ-активована протеїнкіназа, mTOR, HIF). Біоенергетичні розлади та їхній зв'язок із захворюваннями.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Клітинні сигнальні шляхи	2
2	Йонні канали	2
3	Медіаторні системи	2
4	Генетика людини	2
5	Біоенергетика та метаболічна регуляція	2
6	Підсумок	2

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Внутрішньоклітинні сигнальні шляхи <i>Підготовка доповіді щодо одного з обраних сигнальних шляхів: пояснення молекулярного механізму, функціональне значення, роль у розвитку патологій</i>	12
2	Йонні канали <i>Підготовка доповіді щодо одного з обраних типів йонних</i>	11

ВИБРАНІ РОЗДІЛИ БІОЛОГІЇ

	<i>каналів: молекулярна структура та особливості роботи, генетика та різноманітність, способи фармакологічної модуляції (головні агоністи та антагоністи), фізіологічна роль, патофізіологічна роль та значення в медицині</i>	
3	<i>Міжклітинна комунікація Підготовка доповіді щодо однієї з обраних нейротрансмітерних систем: залучені рецептори та йонні канали, різноманітність, способи фармакологічної модуляції (головні агоністи та антагоністи), фізіологічна роль, патофізіологічна роль та значення в медицині</i>	11
4	<i>Успадкування ознак Підготовка доповіді щодо одного з обраних типів успадкування із наведенням в якості прикладу ознак тварин та людини</i>	11
5	<i>Біоенергетика та метаболічна регуляція Підготовка доповіді щодо однієї з обраних нейротрансмітерних систем: Взаємозв'язок метаболічних шляхів у фізіології та патології (інсулінова регуляція, метаболічний синдром, нейродегенеративні захворювання). Метаболічні сигнальні шляхи (АМФ-активована протеїнкіназа, mTOR, HIF). Біоенергетичні розлади та їхній зв'язок із захворюваннями.</i>	11

ВИБРАНІ РОЗДІЛИ БІОЛОГІЇ

Система оцінювання

Виконання кожного проєкту оцінюється в 20 балів. Вхідне та фінальне тестування - по 10. Таким чином, сумарна підсумкова оцінка за семестр становить 100 балів.

№ заняття	Тема	Зміст завдання	Кількість балів
2-3	1	Проєкт з теми 1 (Внутрішньоклітинна сигналізація)	18
4-5	2	Проєкт з теми 2 (Йоні канали)	18
6-7	3	Проєкт з теми 3 (Міжклітинна комунікація)	18
8-9	4	Проєкт з теми 4 (Успадкування ознак)	18
10-11	5	Проєкт з теми 5 (Біоенергетика та метаболічна регуляція)	18
12		Підсумковий тест	10
Разом			100

Семестрова атестація аспірантів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	
75-84	C	
70-74	D	
60-69	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засвоєння аспірантом програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Додаткові умови допуску до заліку:

У разі виникнення спірних питань щодо не допуску аспірантів до семестрової атестації, вони вирішуються лектором дисципліни спільно із завідувачем кафедри.

ВИБРАНІ РОЗДІЛИ БІОЛОГІЇ

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим для всіх аспірантів.

Пропущені контрольні заходи можна перескласти у визначений викладачем час з дозволу завідувача кафедри. Аспіранти, які в поточному семестрі мали пропуски занять і до початку екзаменаційної сесії не засвоїли матеріал пропущених тем і розділів змістових модулів навчальної дисципліни та не подали обґрунтоване письмове пояснення причин пропущених занять, до семестрової атестації з відповідної дисципліни не допускаються.

Академічна доброчесність. Норми етичної поведінки

Політика та принципи академічної доброчесності визначені Законами України.

Норми етичної поведінки аспірантів і працівників визначені Статутом, відповідними законами та підзаконними актами України.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Аспіранти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.